

CURS ACADÈMIC: 2003-2004

LLICENCIATURA: Comunicació audiovisual

CURS: 1 grup 04, 2 semestre

Codi:	20690
Assignatura:	Història general de la Comunicació
Tipus d'assignatura:	Troncal
Nº de crèdits:	5
Professorat:	José María Perceval
Quatrimestre:	1

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

- Mostrar a través del recorregut històric de la humanitat com els grups humans s'estableixen en comunitat en i a través de la comunicació (conformant xarxes de comunicació cada vegada més complexes, extenses e instantànies).
- Procedir a una re-elaboració de la memòria històrica en funció dels interessos de un professional de la comunicació
- Canviar el paradigma de la història com assignatura per explicar el passat i transformar-la en una disciplina científica per descobrir el present.
- Concienciar al alumne/a de que la matèria informativa amb la que treballa està situada en un espai i un temps concret i assumir aquesta consciència d' espai-temps de la notícia mitjançant una sèrie de treballs pràctics.

TEMARI:

Introducció a la teoria i metodologia de la història de la comunicació en relació amb les altres ciències socials; conceptes i coneixements dels sistemes, suports, pràctiques i registres de la memòria en una explicació que trenca amb la linealitat de la història, el androcentrisme i el eurocentrisme.

Primer tema -. Societats nòmades i primeres societats agràries: l'expansió de la humanitat a partir de Àfrica, descobriment del foc, comunicació gestual/oral.

Segon tema -. El naixement dels imperis nomenats hidràulics: calendari, regulació social i vies de transport, memòria estructurada en sistemes religiosos mitològics, comptabilitat i escriptura.

Tercer tema -. Monoteïsmes i revolució “salvacionista”: primer esquema androcèntric en torn al Logos (paraula de deu) i organització sacerdotal.

Quart tema -. L'excepció europea: un continent pobre en matèries primes i dèbil agrícola abocat a l'expansió; la polis (humanisme i democràcia), segon esquema androcèntric en torno al Logos filosòfic; el fracàs de l'imperi romà com construcció geopolítica i el seu èxit com base legislativa i moral de la societat occidental.

Quint tema -. Europa en la perifèria imperial durant l'anomenada Edat Mitjana: el monestir com sistema i xarxa de comunicació, informació icònica i manuscrita; el desenvolupament de les llengües romàniques i els trobadors; la impossible *renovatio* imperial amb les lluites del papat - imperi i el naixement dels reialmes sobirans.

Sisè tema -. El renaixement de les ciutats europees: mercats, comerç i notícies. El gòtic com l'art de comunicació icònic /espacial i el Renaixement com *renovatio* personal; l'expansió europea i la successiva destrucció dels imperis d'ultramar (diferència entre imperis metal·lífers /comercials i imperis colonials).

Setè tema -. El món de la impremta i la destrucció dels tres ordres (sacerdots, guerrers i agricultors); nou concepte de la comunicació interclassista en la reforma del segle XVI (tant la protestant com la catòlica); descobriment de la responsabilitat personal i la relació mental amb Deu; desenvolupament de la economia monetària; el barroc com últim art ‘popular’ i audiovisual de la premodernitat.

Octau tema -. La nova sociabilitat individual: la cort, el saló i el cafè; la impressió de texts i la seva influència social; sistemes de propaganda, publicitat monàrquica i orígens del periodisme.

Novè tema -. Acadèmia – Club – Partit - Premsa periòdica: la il·lustració i la conformació del espai públic d'opinió burgesa; 1648 a 1789: sobirania nacional, ruptura de les xarxes de comunicació internes de la Cristiandat i estats-nació; els enciclopedistes: els seus conceptes i definicions amb la ruptura de la tradició i el invent del ‘progrés’; la revolució francesa i l'americana, marcs del nou contracte social i de l'organització de la comunicació social.

Desè tema -. Imperialisme i nacionalisme, les xarxes de comunicació en la revolució industrial: els estats - nació com factors de comunicació i incomunicació des de la revolució francesa a les guerres civils europees; la seva connexió amb el ferrocarril, les

armes automàtiques, el telègraf - telèfon i la reproducció gràfica impresa dels esdeveniments a partir del desenvolupament de la fotografia.

Onzè tema -. El capitalisme i les seves crisis d'expansió en relació amb els mitjans de comunicació: la lluita per el oci (jornada de treball i drets sindicals i salarials) i el desenvolupament dels suports de comunicació (fotografia, radio i cine) i dels mitjans de transport urbà; la comunicació de masses (agències informatives, augment de tirada de la premsa, sensacionalisme) i la propaganda comercial (nou mercat de consum); la ciutat com espectacle del esport i la cultura.

Dotzè tema -. El segle XX entre totalitarismes i democràcia. La perversió de la sobirania popular i la comunicació sota els totalitarismes: utilització dels mitjans de comunicació de masses i destrucció dels espais públics d'opinió. La transformació de la democràcia a partir del sufragi universal i femení (la necessitat de la descolonització i la transformació del imperialisme dins les noves formes de gestió de la informació).

Tretzè tema -. La comunicació en la societat de consum des dels anys seixanta. L'extensió del model d'estat nació a tot el planeta en dues formes diferents (auto centrat i descentrat) i la seva crisi total; constitució d' una xarxa mundial de comunicació sota l'ègida nord-americana (agències internacionals, model de vida estil Hol·lywood, multinacionals i macdonalització); de la democratització de la fotografia a la multiplicat del consum àudio visual actual, la nova imatge femenina i la renovació dels valors masculins en arquetips de competitivitat inter-gèneres.

Catorzè tema -. El triomf d'una sola potència sobre el model totalitari soviètic, la guerra de les galàxies reaganiana i la invenció del eix del mal (a través de les pel·lícules de Hol·lywood); la indústria de la comunicació i les anomenades indústries tecnològiques com factor de desenvolupament i crisi; victòria del àudio visual sobre la lletra impresa i la cultura del llibre (el fi de la modernitat); omnipresència de la comunicació i globalització de la societat de la informació; informatització i noves tecnologies en l'oci i el treball.

Quinzè tema -. Reflexions sobre la nova *aldea global* (realitat i mitificació de la metàfora): instantaneïtat comunicativa (de Internet als *reality shows*), nou analfabetisme tecnològic, igualtat desigual del accés als mitjans, descontrol dels mitjans, entre la globalització i la mundialització, l'aparició de resistències (de la tecnofòbia al nou localisme, de l'utilització de la tecnologia per el nou terrorisme al control de la tecnologia com excusa en la lluita contra el terrorisme), l'explosió del accés a la informació i la producció (del mp3 al Dvd)...

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

CROWLEI, David; HEIER, Paul (ed.), *La comunicación en la historia (tecnología, cultura, sociedad)*, Bosch comunicación, Barcelona, 1997.

WILLIANS, Raimond (ed.), *Historia de la comunicación, Vol. I: Del lenguaje a la escritura. Vol. II: De la imprenta a nuestros días*, Bosch comunicación, Barcelona, 1992.

BORDERIA ORTIZ, Enric et altri, *Historia de la comunicación social*, editorial Síntesis, Madrid, 1996.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

BENÉVOLO, Leonardo, *La ciudad europea*, Crítica, barcelona, 1992.

BERRIO, Jordi, *L'opinió pública i la democracia*, Pòrtic, Barcelona, 1990.

CHALIAND, Gérard, RAGEAU, Jean-Pierre, *Atlas de los imperios (de Babilonia a la Rusia Soviética)*, Paidós, Barcelona, 2001.

CHARTIER, Roger, *Historia de la lectura*, Taurus, Madrid, 2001.

CHAVAILLON, Jean, *La edad de oro de la humanidad. Crónicas del paleolítico*, Península, Barclona, 1998.

DAVIS, Flora, *La comunicación no verbal*, alianza editorial, Madrid, 1997.

FERRAROTTI, Franco, *La historia i lo cotidiano*, Península, Barcelona, 1991.

FREUND, Gisèle, *La fotografía como documento social*, Gustavo Gili, barcelona, 1993.

GELLNER, Ernest, *El arado, la espada i el libro. La estructura de la historia humana*, Península, Barcelona, 1994.

HABERMAS, Jünger, *Más allá del estado nacional*, Trotta, Madrid, 1997.

MANGUEL, Alberto, *Una historia de la lectura*, Alianza Editorial, Madrid, 1998.

MORENO, Amparo, *La mirada informativa*, Bosch, Barcelona, 1998.

METODOLOGIA DOCENT: TEORIA

Explicar la història general de la comunicació com un recorregut de la humanitat en i a través de les xarxes de comunicació que, cada vegada adquireixen una major complexitat, rapidesa, instantaneïtat.

Reelaborar la història de la humanitat des del punt de vista d'una mirada informativa diferent de la visió política, tecnològica o economicista de la història tradicional. Per

això, adoptem una metodologia pluridisciplinar que reuneix i s'enriqueix amb les aportacions teòriques de diferents ciències socials.

Destacar la importància en els avanços de la comunicació com adquisició de un major sentit de comunitat i els frens de la incomunicació (violència i justificadors de la violència).

Explicar les relacions de domini sobre els suports i mitjans de comunicació de la part de grups socials i poders polítics al llarg d'aquesta història.

Alliberar l'estudiant dels mites eurocèntrics i androcèntrics automàtics que ofereix l'explicació tradicional de la història.

PRÀCTIQUES:

1. Tres treballs pràctics:

- a) Conscienciació geopolítica: realització de un mapamundi i un altre d'Europa amb tots els països de la ONU i las seves capitals.
- b) Conscienciació temporal sobre la memòria històrica: realització de tres entrevistes a tres generacions diferents (corresponents als avis, als pares i la equivalent a la del alumne) on l'alumne ha de demanar informació sobre els mitjans de comunicació utilitzats en cadascú d'aquests períodes.
- c) Conscienciació espacial: adquirir una mirada informativa i reflexiva a través de un assaig on l'alumne ha de descriure el recorregut diari que realitza des del seu lloc de residència fins a la classe de l'universitat. S'ha d'assenyalar i comentar tot allò que transmet alguna informació (visual, auditiva, tàctil, olfactiva...).

2. Un Fòrum a través del Campus virtual de la UAB, durant dos mesos, dedicat al ritu i al ritual en la societat moderna (continuïtat dels ritus de pas – naixement, majoria d'edat, casament i defunció –, rituals de coneixement i relació personal des de la salutació fins l'afrontament, rituals socials de reconeixement del grup, cerimònies de estat...) i el seu reflex en els mitjans de comunicació. Tres intervencions obligatòries de menys d'un foli.

3. Un treball personal de reflexió sobre un tema transversal als apunts, la bibliografia i les lectures recomanades mitjançant una entrevista personal amb el professor de l'assignatura.

SISTEMA D'AVALUACIÓ:

Dues vies d'avaluació del alumne:

Un examen basat en preguntes que podran ser respostes pel llibre de lectura obligatòria, de David Crowley, i els apunts donats a classe.

Una avaluació basada en las notes dels tres treballs pràctics, les participacions en el Fòrum i el treball final de reflexió sobre un aspecte de la Història de la Comunicació.

Data

Firma del Cap de Departament